

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

2024-2025 н.р.

Для студентів спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Мова і література (англійська))» денної форми навчання

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Артюх В'ячеслав Олексійович , канд. філософських наук, доцент, доцент кафедри історії, правознавства та методики навчання
Контактний телефон	0501849684
E-mail:	vartyukh@gmail.com
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=EB8dL3kAAA&hl=ru
Консультації	Вівторок, 13.00-15.00

Кількість часу на вивчення

Лекцій	12
Семінарських занять	10
Самостійна робота студента	68
Форма контролю	іспит

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На основі взаємодії філософії та освіти упродовж тривалого історичного часу формувалася нова галузь філософії – філософія освіти. Поняття «філософія освіти» вперше з'являється у другій половині XIX століття, коли у розвинених країнах Європи та США сформувалися національні системи освіти, а її оформлення, як нової галузі знання, завершилося у другій половині XX століття, що стало підсумком тривалої взаємодії різноманітних філософських течій зі сферою освіти, поєднання педагогічної практики з її теоретичним осягненням. Завершення процесу виокремлення філософії освіти саме у цей період пояснюється такими чинниками:

- набуття освіти стало обов'язковою вимогою суспільства до кожного громадянина: від обов'язкової початкової до обов'язковості повної загальної середньої освіти та парадигми освіти упродовж усього життя;
- еволюційний розвиток людини перейшов на новий рівень людини освіченої (homo educatus);
- професійна конкурентоспроможність людини стала визначатися рівнем компетентності, що формується і удосконалюється освітою;
- освіта стала важливим чинником боротьби з бідністю та подолання соціальної нерівності;
- рівень освіченості громадян та сукупний інтелект нації став важливою складовою національної безпеки держави;
- економічний розвиток суспільства великою мірою визначається рівнем розвитку освіти, науки і технологій, що спонукало до формування концепції суспільства знань;
- освіта стала одним із важливих показників індексу людського розвитку, за допомогою якого визначається міжнародний рейтинг країн;
- освітня політика в провідних державах світу відноситься до найважливіших пріоритетів держави;
- глобалізація, що стала усвідомленою реальністю XX–XXI ст., посилила чинники комунікації, взаємозв'язків і взаємозалежності у сучасному світі та посилила значення освіти у якості інтегратора світового співтовариства;
- освіта стала сферою, в якій створено передумови для гармонійного поєднання знань, культури і духовності як важливих чинників сталого людського розвитку;
- зросла увага науковців, зокрема, філософів до проблем освіти її розвитку і функціонування.

Відтак сучасна цивілізація упродовж XX та початку XXI століть вийшла на нові горизонти розвитку, базою якого є парадигма неперервної освіти упродовж життя, перехід до суспільства знань, та поява homo educatus – людини освіченої. На новому історичному етапі, у часовому вимірі початку третього тисячоліття філософія освіти набуває важливого значення в осягненні творчого феномену освіти.

1. Метою курсу “Філософія освіти” є здійснення узагальнення знань магістрів у сфері освіти на теоретико-методологічному рівні, а також їхнього залучення до філософського осягнення ідеї освіти як соціокультурного

феномену; вироблення їх власної світоглядної концепції освіти; сприяння формуванню високого рівня компетентності і культури випускників університету.

Філософія має креативний вплив на формування і динаміку розвитку ідеї освіти, відповідних парадигм і концепцій освіти через безпосередню участь філософії у побудові методології освітньої і педагогічної діяльності.

2. Відтак завданням цього курсу є:

- ознайомлення студентів із особливостями предметної ідентифікації філософії освіти та актуальними проблемами, що досліджуються нею;
- сприяння розвитку критичного, креативного та рефлексивного мислення студентів;
- формування методологічної компетентності магістрів;
- розвиток їхньої дослідницької культури.

3. Основні навчальні компетентності як результат успішного засвоєння навчального курсу «Філософія освіти»:

Інтегральні компетентності:

6.1. ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі загальної середньої та фахової передвищої освіти за предметною спеціальністю 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література), що передбачає застосування інновацій у процесі навчання та проведення наукових педагогічних досліджень і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 2. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК 4. Здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності у професійній діяльності та під час виконання науково-педагогічних досліджень, спроможність формувати в здобувачів освіти культуру академічної доброчесності.

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спроможність генерувати нові ідеї, мислити логічно, критично, аналітично, абстрактно, аналізувати та синтезувати.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН 1. Усвідомлює цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, керується ними в професійній діяльності та демонструє здатність нести відповідальність як громадянин і професіонал за результати власної діяльності.

РН 2. Демонструє здатність цінувати різноманіття та мультикультурність, має власну соціокультурну позицію в полікультурному просторі, є носієм національної культури, керується в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності та партнерства.

РН 4. Дотримується культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

РН 7. Уміє діяти автономно та в команді, формулює наявні проблеми у сфері освіти, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх розв'язання, прогнозує очікувані результати.

РН 8. Володіє спеціалізованими концептуальними знаннями, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності та освітньої галузі знань, здатен до їх поглиблення впродовж життя.

4. *Модульні контрольні роботи (дві).*

5. *Комплексна контрольна робота.*

6. *Підсумковий контроль (екзамен).*

В основі навчальної програми знаходиться навчально-тематичний план, який структурований за двома змістовими модулями.

Філософія освіти викладається студентам, які навчаються за освітнім ступенем «магістр». Філософія освіти – галузь філософії, що досліджує ідею освіти та її сутність як соціокультурного феномену, відтворення та розвитку суспільства; визначення цілей, цінностей, ідеалів освіти і освіченості; результатів освіти та критеріїв їх оцінки.

Філософія освіти бере початок з історії філософії, загальної та соціальної філософії та має тісний зв'язок з іншими галузями філософії – філософією науки, філософією культури, логікою, онтологією, етикою тощо.

Програма курсу відображає позицію автора щодо необхідності нового комплексу педагогічних та філософських ідей, які створюють інтелектуальну основу для системи освіти ХХІ століття, української – зокрема.

Основні поняття: філософія освіти, гуманітарні системи, свідомість і несвідоме, культура, емпірико-аналітичний напрямок, гуманітарний напрямок, парадигма (знаннева, технократична, біхевіористська, езотерична, вітакультурна, культурологічна), особистість, цінності, поведінка, виховання, дидактика, еволюція, зміст освіти, навчальні технології, сенс педагогічної діяльності, інновації, норми, гуманістичні традиції, педагогічна практика.

2. Організація навчання

Види занять. Лекція-бесіда. передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Запитання адресуються до всіх, студенти відповідають з місця; викладач піклується про те, щоб запитання не залишалися без відповіді. Запитання не для контролю знань, а для з'ясування рівня орієнтованості і пізнання студентів з проблем курсу, ступінь їх готовності до сприйняття наступного матеріалу.

Семинарське заняття передбачає детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань. Перелік тем семінарських занять визначається

робочою навчальною програмою дисципліни. Семінарське заняття включає: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, - розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані студентом за окремі семінарські заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Самостійна робота студента (СРС) - це самостійна діяльність-учіння студента, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача.. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Організаційні і навчальні обов'язки студентів:

- На семінарські заняття приходити попередньо підготовленими, ознайомленими із ходом роботи
- Не пропускати заняття без поважної причини та не спізнюватися
- Дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці;
- Дотримуватися тем навчальної дисципліни;
- Задавати питання, цікавитися додатковими відомостями, сучасними науковими знаннями із предмету та консультиватися із викладачем
- Аргументовано відстоювати свою думку стосовно тематики занять, якщо вона не збігається із думкою викладача
- Вимагати від викладача додаткових роз'яснень на заняттях у випадку їх недостатнього висвітлення на лекціях;
- У випадку незгоди із отриманою оцінкою мати право на перезарахування тем;
- Вчасно здавати відповідні теми.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Тема	Кількість годин, відведених на:		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійну роботу
Змістовий модуль I. Філософське осягнення ідеї освіти			
Тема 1. Філософія освіти в структурі наукового знання.	2	-	8
Тема 2. Ідея освіти та її феномен.	2	2	10
Тема 3. Цілі та цінності освіти	2	2	8
Тема 4. Ідеали та результати освіти.	-	-	8
Модульна контрольна робота			
<i>Разом:</i>	6	4	34

Змістовий модуль II.			
Структура і проблеми сучасної філософії освіти			
Тема 5. Онтологія освіти.	2	2	8
Тема 6. Теоретико-методологічні засади розуміння освіти.	-	2	6
Тема 7. Самовизначення особистості в культурі.	2	-	8
Тема 8. Розуміння як системна якість освіти.	-	2	6
Тема 9. Основні суперечності та проблеми розвитку сучасної освіти.	2	-	6
Модульна контрольна робота			
	<i>Разом:</i>	6	4
Разом годин:	12	10	68

Заочна форма навчання

Тема	Кількість годин, відведених на:		
	Лекції	Семинарські заняття	Самостійну роботу
Змістовий модуль I. Філософське осягнення ідеї освіти			
Тема 1. Філософія освіти в структурі наукового знання.	2		12
Тема 2. Ідея освіти та її феномен.		2	14
Тема 3. Цілі та цінності освіти			14
Тема 4. Ідеали та результати освіти.			14
Модульна контрольна робота			
	<i>Разом:</i>	2	2
Змістовий модуль II.			
Структура і проблеми сучасної філософії освіти			
Тема 5. Онтологія освіти.			8
Тема 6. Теоретико-методологічні засади розуміння освіти.		2	8
Тема 7. Самовизначення особистості в культурі.			8
Тема 8. Розуміння як системна якість освіти.			2
Тема 9. Основні суперечності та проблеми розвитку сучасної освіти.	2		2
Модульна контрольна робота			
	<i>Разом:</i>	2	2
Разом годин:	4	4	82

Система оцінювання

Критерії оцінювання навчальних досягнень із курсу «Філософія освіти»:

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип коопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Розрахунок підсумкової оцінки (бала)

Загальна підсумкова оцінка визначається на основі середньозваженого бала за національною шкалою.

Вагові коефіцієнти видів робіт

Практичні заняття					Самостійна робота						Модульний контроль	Іспит
Максимальна кількість балів – 50					Максимальна кількість балів – 30						Максимальна кількість балів – 10	Максимальна кількість балів – 10
ПЗ 1	ПЗ 2	ПЗ 3	ПЗ 4	ПЗ 5	СР 1	СР 2	СР 3	СР 4	СР 5	СР 6	10	10
10	10	10	10	10	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень студентів
90-100	A	Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших здобувачів вищої освіти, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
82-89	B	Вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
74-81	C	У цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок, допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці Вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність

64-73	D	Володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу Має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
60-63	E	Володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер Має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
35-59	FX	Має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
1-34	F	Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі заліку.

Політика курсу:

Академічна доброчесність. Викладання та засвоєння навчального компоненту «Філософія науки» передбачає:

- _____сталу волю до сумлінної інтелектуальної праці, орієнтованої на пошук істини та суспільне благо;
- _____суворе дотримання принципів інтелектуальної власності;
- підпорядкування своїх дій виключно вимогам та логіці неупередженого наукового дослідження, а не особистим інтересам чи соціальній кон'юктурі;
- здатність брати на себе відповідальність за процес та результати дослідження, не фальшувати і не симулювати їх;
- суворо дотримуватися прав інтелектуальної власності та наукового пріоритету;
- не припускати плагіату;
- сприяти утвердженню у науковому співтоваристві норм інтелектуальної відповідальності, чесності, сумління, високих теоретичних стандартів.

Інформаційне забезпечення

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В., Бойченко М., Гомілко О. [та ін.]. Філософія і методологія розвитку вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів : монографія. К, 2011. 320 с.
2. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю. К., 2004. 804 с.
3. Андрущенко В.П., Дзвінчук, Д.І. Основи сучасної філософії освіти : Навч. посібник. К.–Ів.-Франківськ, 2009. 456 с.
4. Базалук О. О. Філософія освіти : навч. метод. посібник. Київ, 2010. 164 с.

5. Дзвінчук Д. Освіта в історико–філософському вимірі: тенденції розвитку та управління. К, 2006. 378 с.
6. Енциклопедія освіти ; акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г. Кремень. К., 2008. 1040 с.
7. Історія філософії. Словник ; за заг. ред. В.І. Ярошовця. К., 2006. 1200 с.
8. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум. К., 2007. 575 с.
9. Огнев'юк В.О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. К., 2003. 450 с.
10. Огнев'юк В. О. Осягнення освіти: Підсумки ХХІ століття. К., 2003. 111 с.
11. Філософія: підручник для студентів вищ.навч.закл. / Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, А. О. Баумейстер, І. С. Добронравова, В. В. Ільїн. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Харків, 2018. 620 с.
12. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В.Г. Кременя. К, 2008. 472 с.